

Evaluatie van de chemische verontreiniging van de Noordzee en schatting van de pollutie afkomstig van het land

Prof. Dr. W. Baeyens (VUB)

medewerkers: K. Parmentier, N. Brion, M. Leermakers, S. De Galan

Prof. Dr. R. Van Grieken (UIA)

medewerkers: P. Joos, J. Injuk

Prof. Dr. R. Wollast (ULB)

medewerkers: J.P Vandenborgh, C. Piron

2 STUDIELUIKEN:

Quality Status Report 2000 - Region II. The Greater North Sea

Hoofdstuk 4: Chemistry (1998-1999)

Hoofdobjectief: De actuele toestand van de kwaliteit van de Noordzee voorstellen.

Dossier “Stofstromen” (2000-2001).

Hoofdobjectief: Het kwantificeren van de toevoer aan verontreinigende stoffen vanuit België naar de Noordzee, via atmosfeer en rivieren.

Quality Status Report (QSR) 2000 - Region II. The Greater North Sea

Hoofdstuk 4: Marine Chemistry

ALGEMEEN KADER - HISTORIEK:

- eerste internationale Conferentie over de bescherming van de Noordzee in 1984: nood tot globale visie van de door menselijke activiteiten veroorzaakte aantastingsgraad van de Noordzee
- eerste QSR 1987: identificeerde tekortkomingen in de wetenschappelijke kennis
- tweede Noordzee Conferentie in 1987: oprichten van de North Sea Task Force
taak: werk uitvoeren dat zal leiden, in een redelijke tijdsschaal, tot een samenhangend en begrijpbare verklaring van circulatiepatronen, toevoer en dispersie van pollutanten, ecologische effecten en effecten van menselijke activiteit in de Noordzee
- QSR 1993: vermeldde reeds een aantal invloeden van menselijke activiteiten op concentraties en evoluties

Quality Status Report 2000

Chapter 4: Chemistry

INHOUD: Toevoer, ruimtelijke verspreiding en temporale evolutie van geselecteerde polluenten

geselecteerde Polluenten:

- ◆ zware metalen (Cd, Hg, Pb, Cu)
- ◆ Persistente organische polluenten (organo-tin, PCBs, PAKs, dioxines, pesticiden...)
- ◆ Olie
- ◆ Radionucliden
- ◆ Nutrienten - zuurstof

Quality Status Report 2000

METHODOLOGIE

Gegevensbronnen: OSPAR, ICES databank, open literatuur.

- Toevoer via atmosfeer en rivieren:
  - CAMP (Comprehensive Atmospheric Programme)
  - RID (Riverine Inputs and direct Discharges Programme).
- Concentraties:
  - vergelijkingen met BCRs (Background/Reference Concentrations) en EACs (Ecotoxicological Assessment Criteria)
- evolutie: tijdsreeksen van minimum 4 jaar

Quality Status Report 2000

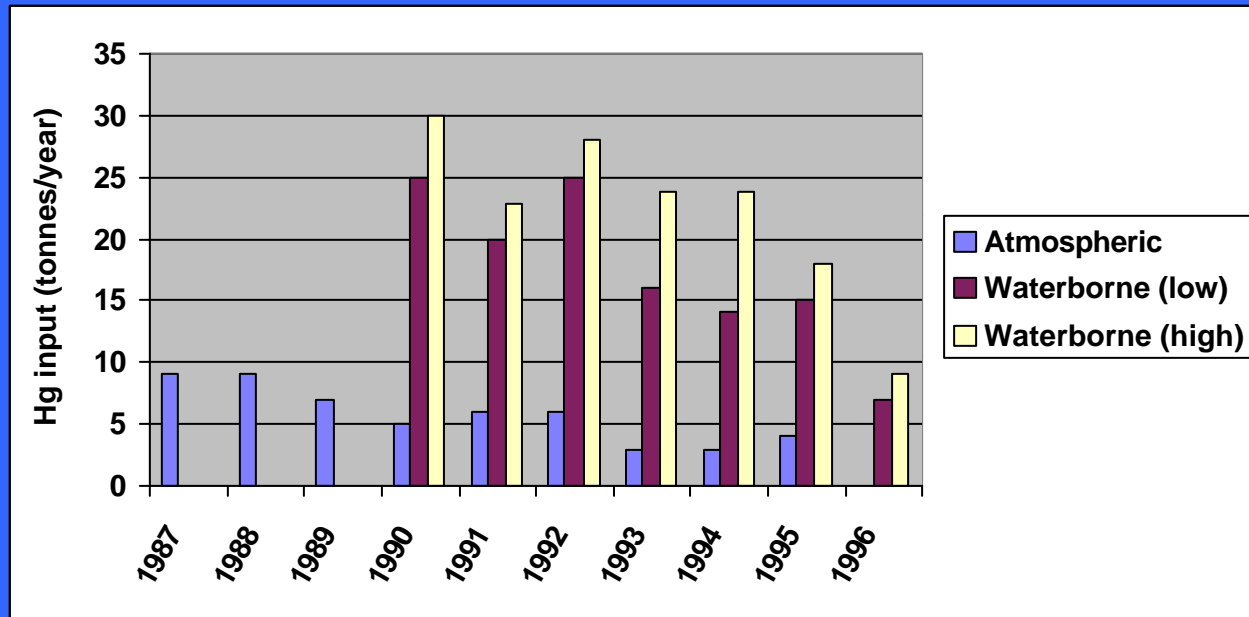
NADELEN van de methodiek:

1. Monitorings strategie is niet uniform: heterogeniteit in spatiale en temporale gegevens.
2. Toevoer via rivieren wordt gemeten aan zoetwater/brakwater grens: geen rekening gehouden met estuariene processen.
3. Beperkt aantal tijdsreeksen → trends zijn moeilijk vast te leggen.
4. BCRs zijn soms moeilijk definieerbaar (vooral voor nutriënten), historische data ontbreken, natuurlijke variabiliteit
5. EACs zijn voor een aantal componenten provisioneel.

Quality Status Report 2000

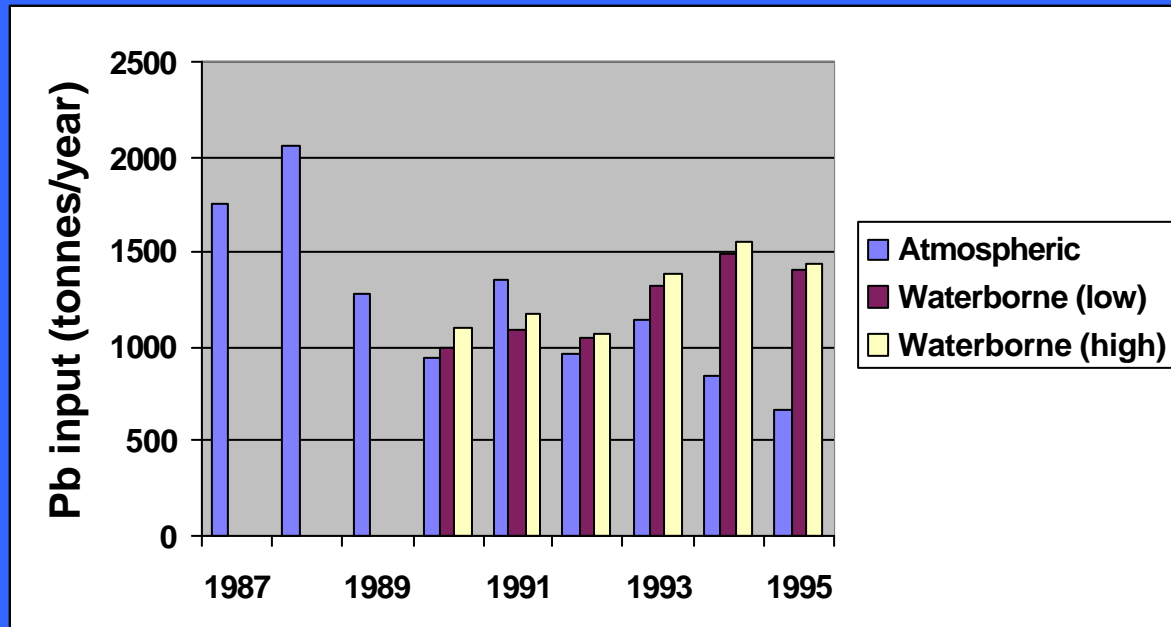
Voorbeeld: toevoer van Hg naar de Noordzee (t/yr)

Quality Status Report 2000

Voorbeeld: toevoer van Pb naar de Noordzee (t/yr)

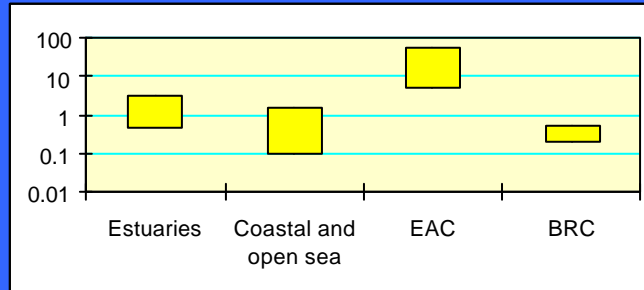

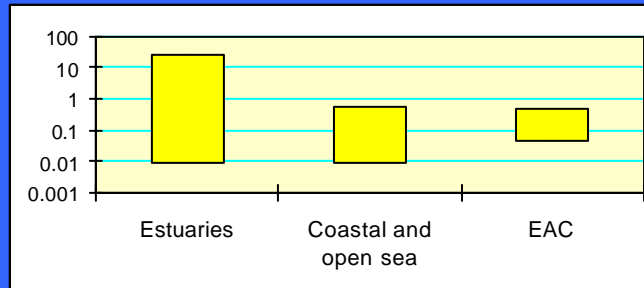
Quality Status Report 2000

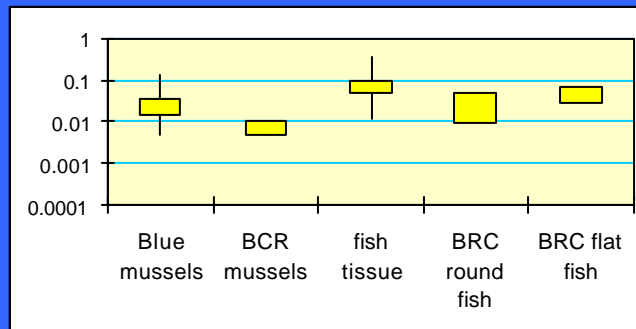
Voorbeeld: distributie van Hg

Water (ng/L)

Sedimenten (mg/kg dw)

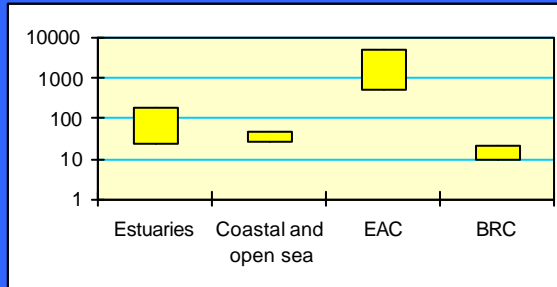

Biota (mg/kg ww)

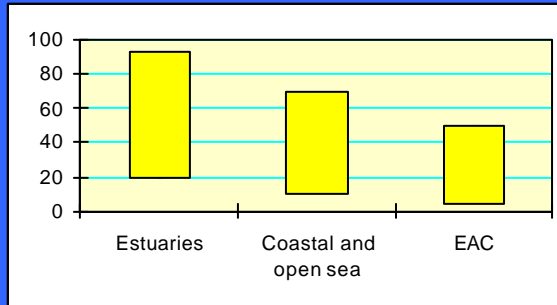
Quality Status Report 2000

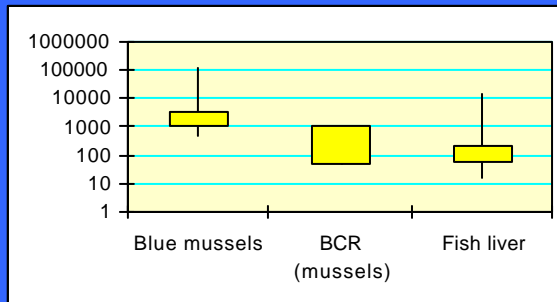
Voorbeeld: distributie van Pb

Water (ng/L)

Sedimenten (mg/kg dw)

Biota (mg/kg ww)

Quality Status Report 2000

ALGEMENE RESULTATEN

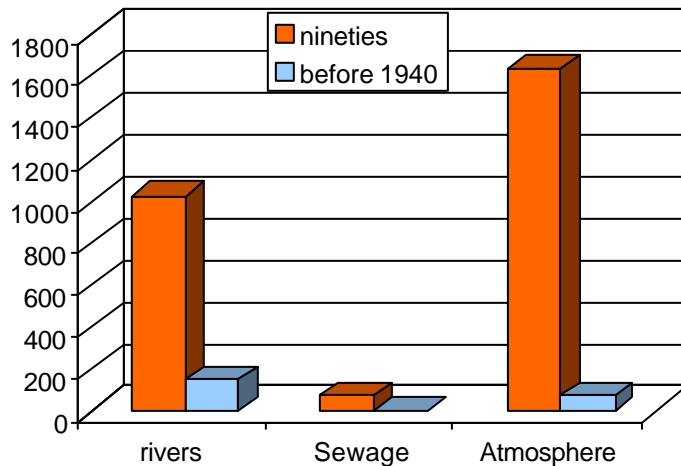
- daling in toevoer t.o.v. 1985 voor volgende componenten (in dalende volgorde):
  - zware metalen (Pb, Cd, Hg, Cu)
  - koolwaterstoffen
  - nutriënten
  - persistente organische componenten
- evoluties in concentraties in water, sedimenten en biota zijn in het algemeen minder uitgesproken, beperkt aantal tijdsreeksen met statistisch significante trend
  - mogelijke redenen:
    - invloed van hydrologische condities
    - belangrijke reservoirs (→ time lag)
    - diffuse bronnen slecht gekwantificeerd

Quality Status Report 2000

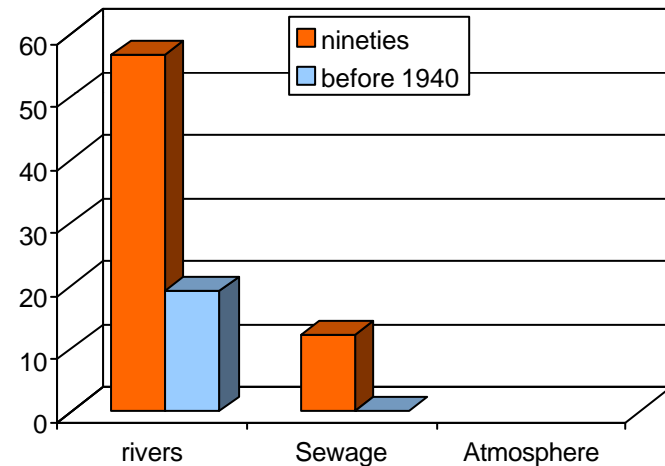

Voorbeeld: NUTRIENTEN

Annual N inputs to the North Sea (kT)

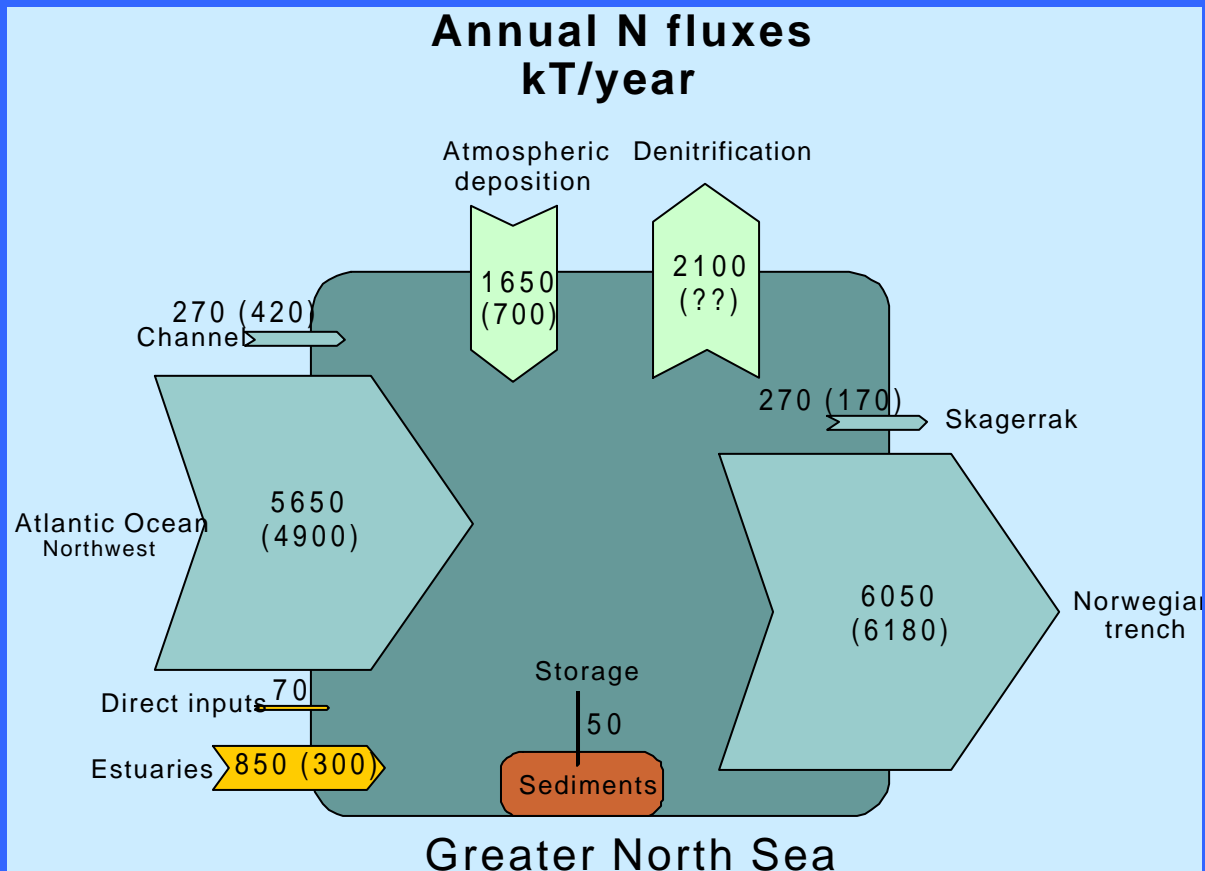
Annual P inputs to the North Sea (kT)

Quality Status Report 2000

Voorbeeld: NUTRIENTEN

Quality Status Report 2000

Referentie

Quality Status Report 2000, Region II- Greater North Sea
OSPAR Commission, London, 2000, ISBN 0 946956 48 0
Chapter 4: 51-85.

<http://www.ospar.org>

LUIK 2: DOSSIER STOFSTROMEN

- 16 prioritaire componenten vastgelegd in de 3de Noordzee Conferentie (Den Haag 1990).
  - Zware metalen: Cd, Cu, Pb, Hg
  - gechloreerde solventen: chloroform, tri- en tetrachloorethyleen, 1,2-dichloorethaan, trichloorethaan, trichloorbenzeen
  - persistente organische stoffen: PAKs, PCBs, dioxines, organotin
  - pesticides: dichloorvos, pentachloorfenol
- Verplichting tot emissiereductie (50%, 70% voor dioxines, Hg, Cd en Pb tussen 1985 en 1995)
- Verplichting tot rapportering van de stofstromen om de 5 jaar

Dossier Stofstromen

METHODOLOGIE:

Tweeledige aanpak:

- Recente emissiegegevens naar water en atmosfeer vanuit de drie gewesten
- schattingen op basis van het gebruik van de betrokken stof in een bepaalde activiteitssector (gegevens van federaties, industrie...), berekeningen met emissiefactoren

Dossier Stofstromen

RESULTATEN OVERZICHT BELGISCHE SCORE

component	Globale reductie (1985-2000) %
Tetrachloorkoolstof	-99.8
Chloroform	-90
1,1,1 trichloorethaan	-100
Tetrachloorethyleen (PER), trichloorethyleen (TRI), dichloorethaan (EDC)	-15-25
Trichloorvos	+200
Polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK's)	-62
Pentachloorfenol (PCP)	>-50
Polychloorbifeylen (PCB's)	-88
Dioxines	-81
Organotinverbindingen	0
Cadmium	-78
Koper	-43
Lood	-73
Kwik	-86

DANKWOORD

- DWTC voor de financiële ondersteuning van het onderzoeksprogramma
- de leden van het Regional Task Team en Belgische vertegenwoordiger BMM voor het luik QSR
- de vertegenwoordigers van de drie gewesten, het BMM en allen die informatie en gegevens verschaft hebben voor het luik Stofstromen